

OPERASYON PLANLANAN HASTALARDA ANESTEZİ İLE İLGİLİ FARKINDALIĞIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Assessment of Anesthesia Awareness in Patients Scheduled for Surgery

Işın GENÇAY^{1,2}, Gülçin AYDIN²

^{1,2}Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon A.D., KIRIKKALE, TÜRKİYE

ÖZ

ABSTRACT

Amaç: Gün geçtikçe toplumun anestezi doktorları ve anestezi uygulamaları ile ilgili bilinç düzeyi artmaktadır. Bu anket çalışmasının amacı ilimizde ameliyat olacak hastaların anestezi uygulamaları hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemek, anestezi uzman hekimlerinin görevleri hakkındaki bakış açılarını ortaya çıkarmak ve hastaların anesteziye yönelik endişe ve korkularını araştırmaktır.

Gereç ve Yöntemler: Hastanemizde yaşları 18-75 arasında değişen anestezi uygulanacak 200 hasta anket çalışmasına dahil edildi. Hastaların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek gibi demografik verileri ile hastaların anestezi doktoru, anestezi uygulamaları ve önceki anestezi deneyimlerini sorgulayan 20 sorudan oluşan anket hastalara uygulandı.

Bulgular: Hastaların %47,5'si erkek, %52,5'i kadın idi. Hastaların yaş ortalaması 40,57 idi. Hastaların, %29,0 ilköğretim mezunu idi. Hastaların %77'si anestezi doktor olduğunu bilirken %90'ı anestezi uygulamasının anestezi doktoru tarafından yapıldığını bilmekteydi. Hastaların %53'ü anestezi uyanamamaktan korktuğu belirtti.

Sonuç: Hastaların eğitim düzeylerine rağmen anestezi hakkında bilgi sahibi olan hasta sayısı yüksek bulundu. Ancak uygulanan anestezi yöntemleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları ve onam formlarının yeterince okunmadığı sonucuna varılabilir.

Anahtar Kelimeler: Anesteziyoloji, anestezi doktoru, bilgi, anket

Objective: Awareness about the anesthesiologist and anesthesia applications is increasing daily. In this survey study, our aim is to determine the knowledge of the patients in our city who will undergo surgery, to reveal their perspectives about the duties of the anesthesiologist and to investigate the anxiety and fears of these patients.

Material and Methods: Two-hundred patients, aged between 18-75, who would receive anesthesia in our hospital, were included in the study. A questionnaire consisting of 20 questions about the patients' knowledge about the anesthesiologist, anesthesia practices and previous anesthesia experiences, along with demographic data such as age, gender, educational status, occupation, was filled by the patients.

Results: 47.5% of the patients were male and 52.5% were female. The mean age of the patients was 40.57 and 29.0% were primary school graduates. While 77% of the patients knew that the anesthesiologist was a doctor, 90% knew that the anesthesia was performed by the anesthesiologist. When the patients' fears about anesthesia were questioned, 53% of them were found to be afraid of not being able to wake up from anesthesia.

Conclusion: Despite the education levels of the patients, the number of patients who had knowledge about anesthesia was found to be high. However, it can be concluded that they do not have sufficient information about different anesthesia methods and consent forms are not read properly.

Keywords: Anesthesiology, anesthesiologist, information, questionnaire

Yazışma Adresi / Correspondence:

Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon A.D., KIRIKKALE, TÜRKİYE

Tel / Phone: 05302074236

Geliş Tarihi / Received: 24.05.2020

ORCID NO: ¹0000-0001-5279-9975, ²0000-0001-9672-7666

Dr. Işın GENÇAY

E-posta / E-mail: snyzc@yahoo.com

Kabul Tarihi / Accepted: 25.08.2020

GİRİŞ

Anestezi uzmanları sadece ameliyathanede değil yoğun bakım üniteleri, ağrı klinikleri, endoskopi ve radyoloji üniteleri, acil servis gibi hastanelerin pek çok biriminde görev almaktadır. Buna rağmen, hastalar anestezi uzmanlarının bu görevleri hakkında çok az bilgi sahibidirler (1,2). Yapılan çalışmalar hastaların anestezi doktoru ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını doğrulamaktadır (2,3). Bunun nedeni hastaların ameliyata hazırlık sürecinde hastanede çalışan pek çok kişi ile karşılaşmaları ve bu süreçteki karmaşık prosedürlerden dolayı anestezi doktoru ile yaptıkları görüşmeleri hatırlayamamaları olabilir. (3). Preoperatif dönemde hasta anestezi hekimi ile görüşerek uygulanacak anestezi yöntemi ile ilgili ayrıntılı bilgi almakta ve bu görüşme sayesinde hastanın anestezi ile ilgili anksiyetesinde azalma sağlanmaktadır (4). Cerrahi işlem geçirecek hastaların en temel kaygıları ameliyat sırasında uyanmak veya ameliyattan sonra uyanamamaktır. Bu kaygıların giderilmesinde hastanın kendine uygulanacak işlem hakkında ve bu işlemi uygulayan anestezi doktoru ile ilgili yeterli bilgi sahibi olması oldukça önemlidir (5,6). Bu anket çalışmasının amacı; ilimizde ameliyat olacak hastaların anestezi hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemek, anestezi uzmanının görevleri hakkında bakış açılarını ortaya çıkarmak ve hastaların anesteziye yönelik endişe ve korkularını araştırmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Yerel etik kurul onamı (*Kırıkkale Üniversitesi, Girişimsel Olmayan Etik Kurulu, 03.04.2019-2019.03.19*) alındıktan sonra, cerrahi işlem için anestezi alacak hastalara anket uygulandı.

Bu anket; 18-75 yaş arası operasyon planlanan ve operasyon öncesi anestezi polikliniğinde yapılan preoperatif değerlendirme öncesinde 20 soruluk anketi doldurmayı kabul eden hastalar üzerinde yapıldı. Ankete 200 hasta katıldı. Ankette sorulan sorular; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek gibi demografik verilerle beraber, hastanın önceki operasyon öyküsü, önceki uygulanan anestezi şekli, hastanın Amerikan Anesteziyoloji Derneği (ASA) risk sınıflaması ve uygulanacak operasyon adı sorgulandı. Anestezi hakkında ve anestezi doktorunun görevleri hakkında hastaların bilgisini sorgulayan sorularla beraber hastaların anestezi yöntemi ve anestezi ile ilgili endişelerini içeren sorular da soruldu. Çalışma dışı bırakılma kriterleri; okuma yazma bilmeyen, mental retarde olan, ankete katılmak istemeyen hastalar olarak belirlendi. Anket soruları Tablo 1'de gösterilmiştir (Tablo 1).

İstatistiksel Analiz

İstatistiksel analizler IBM SPSS software (ver. 21) paket program kullanılarak yapıldı. Kategorik değişkenler frekans ve yüzde ile betimlendi.

BULGULAR

Bu anket çalışmasına toplam 200 gönüllü hasta katıldı. Hastaların 95'i (%47,5) erkek, 105'i (%52,5) kadın idi. Hastaların yaş ortalaması 40,57 ±16,01 idi. Hastaların eğitim durumu: 58'i (%29,0) ilkokul, 28'i (%14,0), ortaokul, 79'u (%39,5) lise ve 35'i (%17,5) üniversite mezunu idi. Hastaların 116'sı (%58,0) daha öncesinde en az 1 kez ameliyat ve anestezi deneyimine sahip olup, operasyondaki anestezi türü 80'i (%40,0) genel anestezi, 27'si (%13,5) bölgesel anestezi, 9'u (%4,5) lokal anestezi idi. Hastaların preoperatif ASA değerleri 43'ü (%21,5) ASA 1; 125'i (%62,5) ASA 2; 30'u (%15,0) ASA 3; 2'si (%1,0) ASA 4 idi (Tablo 2).

Tablo 1: Preoperatif hastalara uygulanan anket soruları

Yaş: Cinsiyet: E / K Eğitim durumu: ilkokul /ortaokul / lise / üniversite Meslek: ev hanımı / öğrenci / çalışıyor / emekli
Önceki operasyon öyküsü: var / yok. Önceki uygulanan anestezi şekli: Bölgesel (spinal-periferik sinir bloğu) / genel anestezi / lokal anestezi ASA riski: Operasyon adı:

1. Anestezist doktor mudur? A. Evet B. Hayır
2. Anestezi uygulamasını kim yapar? A. Anestezi doktoru B. Cerrah C. Teknisyen D. hemşire
3. Anestezi takibini kim yapar? A. Anestezi doktoru B. Cerrah C. Teknisyen
4. Anestezi ile ilgili korkularınız nelerdir? A. Uyanmama B. Ağrı hissetme C. Masada kalma-Ölme D. Yoğun bakıma çıkma E. Felç olma F. Anestezistimin bilgisinin az olması G. Kusmak H. Kişisel bilgilerimin açığa çıkması İ. Önceki ameliyatımdaki aynı sıkıntıları yaşamak
5. Anestezi doktoru farklı bir anestezi yöntemi yapmak isterse? A. Kabul ederim. B. Kabul etmem
6. Ameliyat sonrası ağrınızla kim ilgilenir? A. Cerrah B. Anestezi doktoru
7. Neden üniversite hastanesini tercih ettiniz? A. Cerrahım iyi B. Anestezi uzmanım daha bilgili
8. Anestezi doktoru nerelerde çalışır? A. Ameliyathane B. Yoğun bakım C. Endoskopi D. Ağrısız doğum E. Hepsi
9. En çok hangisinden korkuyorsunuz? A. Ameliyattan B. Anesteziden
10. Kaç tür anestezi biliyorsunuz? A. Genel anestezi B. Bölgesel anestezi C. Hepsi
11. Ameliyat için açlık gerekli midir? A. Evet B. Hayır
12. Anestezi öncesi hazırlık gerekli midir? A. Evet B. Hayır
13. Genel anestezi uygulaması nasıl yapılır? A. Damardan B. Ağızdan gaz ile
14. Belden uyuşturma tercih eder misiniz? A. Evet B. Hayır
15. Ameliyat sırasında bir sıkıntı olursa sizinle kim ilgilenir? A. Cerrah B. Anestezi doktoru
16. Daha önceden anestezi aldınız mı? A. Evet B. Hayır
17. Daha önceki anestezi şekliniz ne idi? A. Genel anestezi B. Bölgesel anestezi
18. Önceki ameliyatınızda bölgesel anesteziniz tuttu mu? A. Evet B. Hayır
19. Önceki ameliyatınızdan memnun kaldınız mı? A. Evet B. Hayır
20. Onam formunu okudunuz mu? A. Evet B. Hayır C. Gerek duymadım

“Anestezist doktor mudur?” sorusuna 155 (%77,5) hasta evet yanıtı verirken 45 (%22,5) hasta hayır yanıtını verdi. “Anestezi uygulamasını kim yapar?” sorusuna 180 hasta (%90,0) anestezi doktoru, 10 hasta (%5,0) cerrah, 8 hasta (%4,0) anestezi teknisyeni, 2 hasta (%1,0) hemşire yanıtını verdi (Şekil 1). “Anestezi takibini kim yapar?” sorusuna 174 hasta (%87,0) anestezi doktoru, 8 hasta (%4,0) cerrah, 18 hasta (%9) anestezi teknisyeni yanıtını verdi. “Anestezi ile ilgili

korkularınız nelerdir?” sorusuna en çok verilen yanıt 106 (%53,0) hastada uyanamama korkusu idi. Ayrıca 35 hasta (%17,5) ağrı hissetme, 20 hasta (%10) masada kalma-ölme, 9 hasta (%4,5) yoğun bakıma çıkma, 9 hasta (%4,5) felç olma, 9 hasta (%4,5) anestezistimin bilgisinin az olması, 5 hasta (%2,5) kusmak, 5 hasta (%2,5) kişisel bilgilerimin açığa çıkması, 2 hasta (%1,0) önceki ameliyatımdaki aynı sıkıntıları yaşamak olarak yanıtladı (Şekil 2). “Anestezi doktoru farklı bir

anestezi yöntemi yapmak isterse?" sorusunu 116 (%58,0) hasta kabul ederim, 84 hasta (%42,0) kabul etmem şeklinde yanıtladı. "Ameliyat sonrası ağrınızla kim ilgilenir?" sorusuna 130 (%65,0) hasta cerrah, 70 (%35) hasta anestezi doktoru yanıtını verdi (Şekil 3). "Neden üniversite hastanesini tercih ettiniz?" sorusuna 152 (%76,0) hasta cerrahım iyi, 48 (%24,0) hasta anestezi uzmanım daha bilgili yanıtını verdi.

Tablo 2: Hastaların sosyo-demografik özellikleri ve operasyon geçmişleri

		n	%
Cinsiyet	Erkek	95	47,5
	Kadın	105	52,5
Eğitim	İlkokul	58	29,0
	Ortaokul	28	14,0
	Lise	79	39,5
	Üniversite	35	17,5
İş	Çalışıyor	81	40,5
	Ev Hanımı	63	31,5
	Öğrenci	31	15,5
	Emekli	25	12,5
Önceki operasyon	Var	116	58,0
	Yok	84	42,0
Önceki operasyon anestezi	Genel	80	40,0
	Bölgesel	27	13,5
	Lokal	9	4,5
	Total	116	58,0
ASA*	ASA 1	43	21,5
	ASA 2	125	62,5
	ASA 3	30	15,0
	ASA 4	2	1,0
	Total	200	100,0

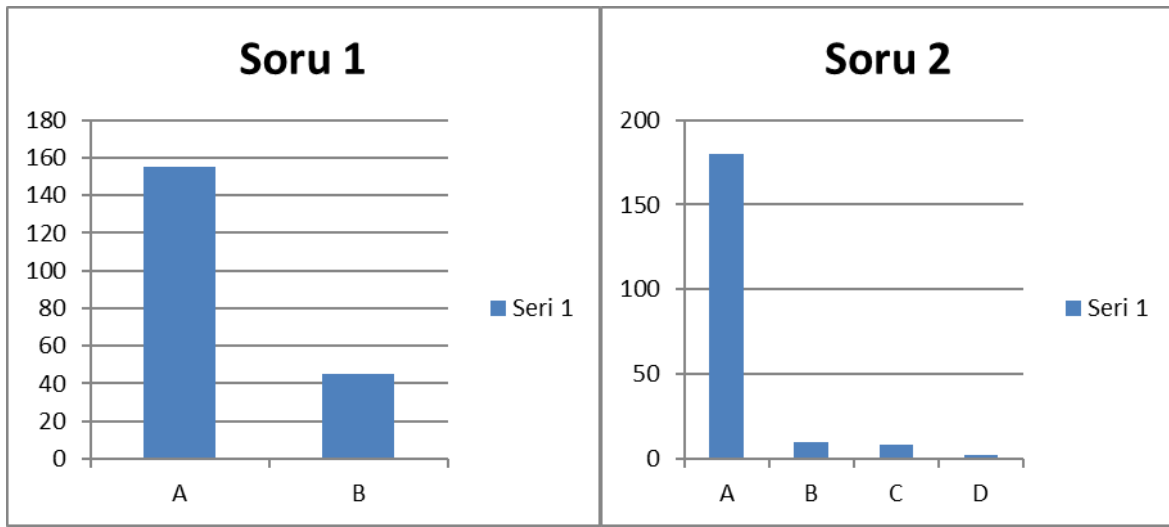
*ASA: Amerikan Anesteziyoloji Derneği risk sınıflaması

"Anestezi doktoru mudur?" sorusuna 155 (%77,5) hasta evet yanıtı verirken 45 (%22,5) hasta hayır yanıtını verdi. "Anestezi uygulamasını kim yapar?" sorusuna 180 hasta (%90,0) anestezi doktoru, 10 hasta (%5,0) cerrah, 8 hasta (%4,0) anestezi teknisyeni, 2 hasta (%1,0) hemşire yanıtını verdi (Şekil 1). "Anestezi takibini kim yapar?" sorusuna 174 hasta (%87,0) anestezi doktoru, 8 hasta (%4,0) cerrah, 18 hasta (%9) anestezi teknisyeni yanıtını verdi. "Anestezi ile ilgili korkularınız nelerdir?" sorusuna en çok verilen yanıt 106 (%53,0) hastada uyanamama korkusu idi. Ayrıca 35 hasta (%17,5) ağrı hissetme, 20 hasta (%10) masada kalma-ölme, 9 hasta (%4,5) yoğun bakıma çıkma, 9 hasta (%4,5) felç olma, 9 hasta (%4,5) anestezi doktorunun bilgisinin az olması, 5 hasta (%2,5) kusmak, 5 hasta (%2,5) kişisel bilgilerimin açığa çıkması, 2 hasta (%1,0) önceki ameliyatımdaki aynı sıkıntıları yaşamak olarak yanıtladı (Şekil 2). "Anestezi doktoru farklı bir anestezi yöntemi yapmak isterse?" sorusunu 116 (%58,0) hasta kabul ederim, 84 hasta (%42,0) kabul etmem şeklinde yanıtladı. "Ameliyat sonrası ağrınızla kim ilgilenir?" sorusuna 130 (%65,0) hasta cerrah, 70 (%35) hasta anestezi doktoru yanıtını verdi (Şekil 3). "Neden üniversite hastanesini tercih ettiniz?" sorusuna 152 (%76,0) hasta cerrahım iyi, 48 (%24,0) hasta anestezi uzmanım daha bilgili yanıtını verdi.

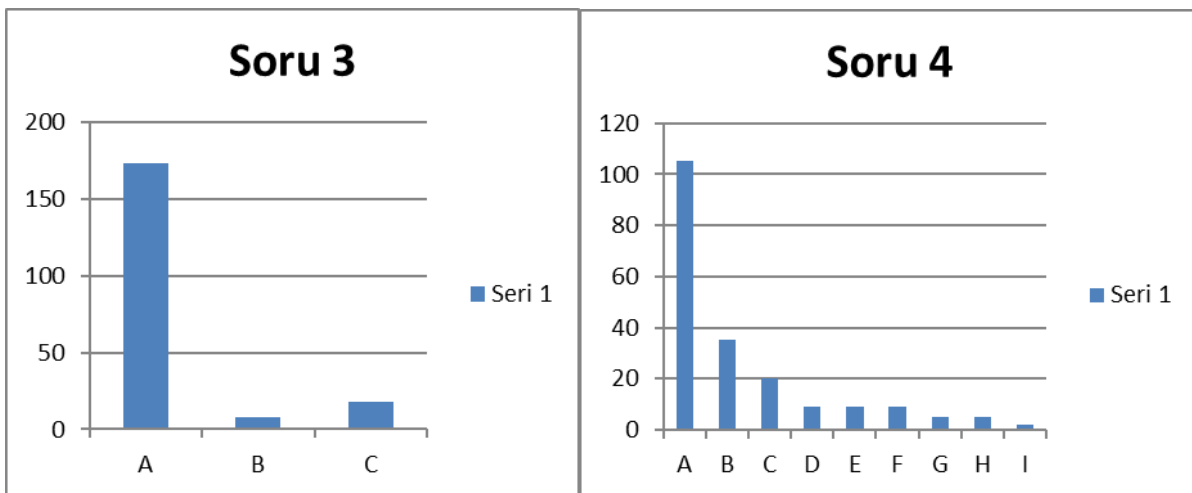
"Anestezi doktoru nerelerde çalışır?" sorusuna 141(%70,5) hasta ameliyathane, 14 (%7,0) hasta yoğun bakım, 2 (%1,0) hasta endoskopi, 1 (%0,5) hasta ağrısız doğum, 42 (%21,0) hasta yanıtını verdi (Şekil 3). "En çok hangisinden korkuyorsunuz?" sorusuna 153 (%76,5) hasta ameliyattan, 47 (%23,5) hasta anestezi yanıtını verdi. "Kaç tür anestezi biliyorsunuz?" sorusuna 186 (%93,0) genel anestezi, 12 (%6,0) hasta bölgesel anestezi, 1 (%0,5) hasta her ikisi yanıtını verdi. "Ameliyat için açlık gerekli midir?" sorusuna 186 (%93,0) hasta evet, 14 (%7) hasta hayır yanıtını verdi. "Anestezi öncesi hazırlık gerekli midir?" sorusuna 189 (%94,5) hasta evet, 11 (%5,5) hasta hayır yanıtını verdi (Şekil 4). "Genel anestezi uygulaması

nasıl yapılır?” sorusuna 140 (%70,0) hasta damardan verilen ilaçlarla, 60 (%30,0) hasta ağızdan verilen gaz yoluyla yanıtını verdi. “Belden uyuşturma tercih eder misiniz?” sorusuna 71 (%35,5) hasta evet, 129 (%64,5) hasta hayır yanıtını verdi. “Ameliyat sırasında bir sıkıntı olursa sizinle kim ilgilenir?” sorusuna 98 (%49,0) hasta cerrah, 102 (%51,0) hasta anestezi doktoru yanıtını verdi. “Daha önceden anestezi aldınız mı?” sorusuna 116 (%58,0) hasta evet, 84 (%42,0) hasta hayır yanıtını verdi. “Daha önceki anestezi

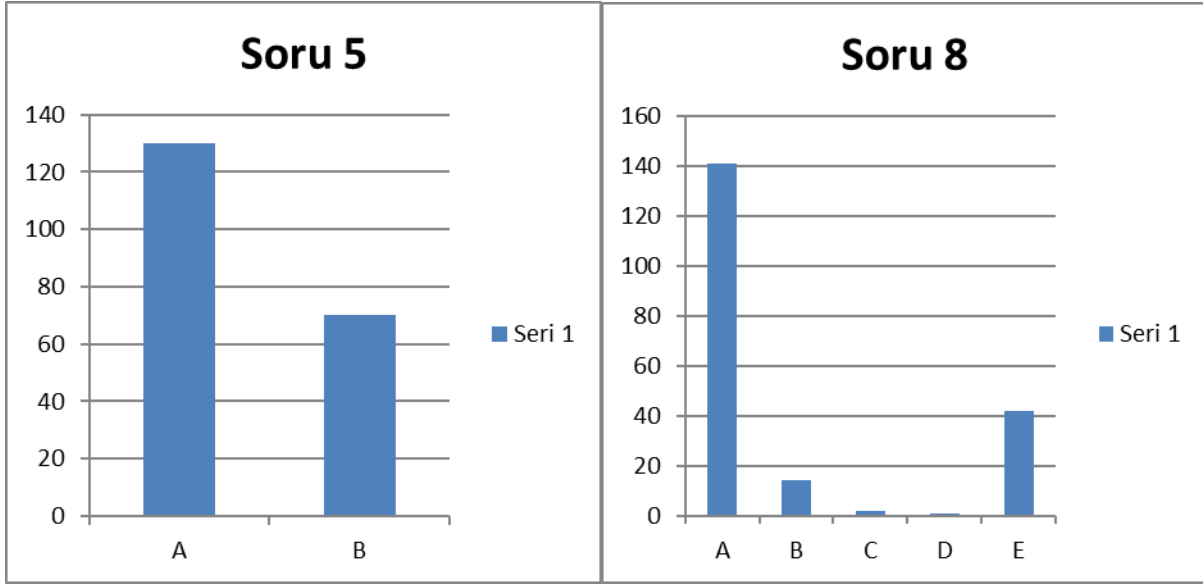
şekliniz ne idi?” sorusuna 87 hasta genel anestezi, 42 hasta bölgesel anestezi yanıtını verdi. “Önceki ameliyatınızda bölgesel anestezi tuttu mu?” sorusuna 93 hasta evet, 34 hasta hayır yanıtını verdi. “Önceki ameliyatınızdan memnun kaldınız mı?” sorusuna 110 hasta evet, 17 hasta hayır yanıtını verdi. “Onam formunu okudunuz mu?” sorusuna 107 (%53,5) hasta evet, 63 (%31,5) hasta hayır, 30 (%15,0) hasta gerek görmedim yanıtını verdi (Şekil 4).

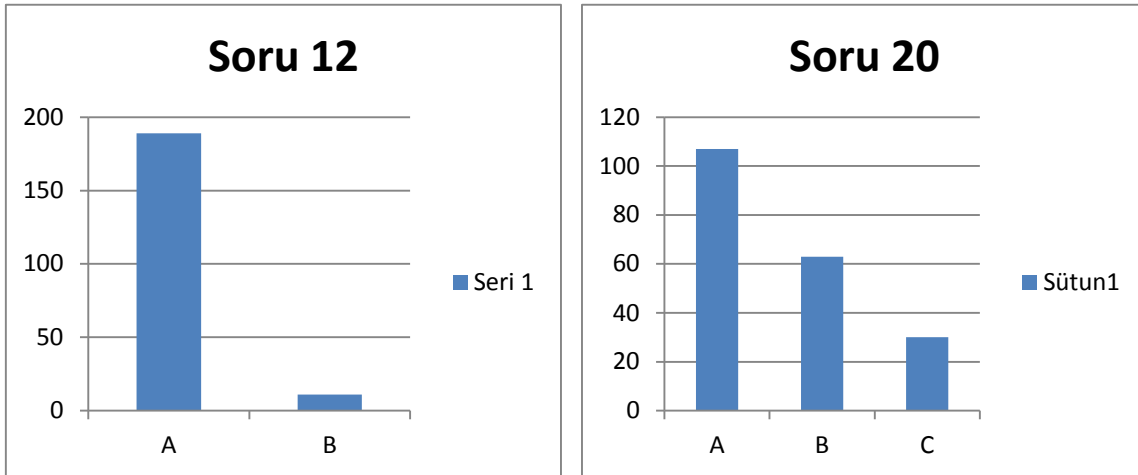
Şekil 1: Soru 1: Anestezist doktor mudur? A: Evet, B: Hayır, Soru 2: Anestezi uygulamasını kim yapar? A: Anestezi doktoru, B: Cerrah, C: Teknisyen, D: Hemşire,

Şekil 2: Soru 3: Anestezi takibini kim yapar? A: Anestezi doktoru, B: Cerrah, C: Teknisyen Soru 4: Anestezi ile ilgili korkularınız nelerdir? A: Uyanmama, B: Ağrı hissetme, C: Masada kalma-Ölme, D: Yoğun bakıma çıkma, E: Felç olma, F: Anestezistimin bilgisinin az olması, G: Kusmak, H: Kişisel bilgilerimin açığa çıkması, I: Önceki ameliyatımdaki aynı sıkıntıları yaşamak

Şekil 3: Soru 5: Ameliyat sonrası ağrınızla kim ilgilenir? A: Cerrah, B: Anestezi doktoru. Soru 8: Anestezi doktoru nerelerde çalışır? A: Ameliyathane, B: Yoğun bakım, C: Endoskopi, D: Ağrısız doğum, E: Hepsi.

Şekil 4: Soru12: Anestezi öncesi hazırlık gerekli midir? A: Evet, B: Hayır, Soru 20: Onam formunu okudunuz mu? A: Evet, B: Hayır, C: Gerek duymadım.

TARTIŞMA

Gün geçtikçe toplumun anestezi ile ilgili bilinç düzeyi artış göstermektedir. Hastalar ameliyatı uygulayacak doktor kadar anestezi doktoru hakkında da bilgi sahibi olmayı istemektedir. Ancak hem ülkemizde hem de dünyada yapılan çalışmalarda ameliyat olacak hastaların halen anestezi doktoru ve anestezi uygulamaları ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmadıkları gösterilmiştir (7,8).

Çalışmamızda uygulanan anket soruları hastaların preoperatif değerlendirme esnasında hastalara yöneltildi. Ankette yöneltilen sorular hastaların anestezi doktoru hakkında olan bilgilerini, ameliyathanede yapılan işlemlerde anestezi doktorunun yerini, hastaların anestezi uygulamaları ile ilgili bilgilerini, anestezi doktoruna olan güvenlerini, anestezi ile ilgili korkularının neler olduğunu ve önceki anestezi deneyimlerini sorgulamayı amaçlamaktaydı. Verilen yanıtlar incelendiği zaman hastaların %77'si

anezistin doktor olduğunu bilmekteydi. Daha önce yapılan çalışmalara baktığımızda, Tohmo ve arkadaşlarının çalışmasında hastaların %90' anestezi doktor olduğunu bilmekteydi. Ancak Hariharan ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada hastaların %59'u anestezi doktor olduğunun bilincindeydi (9,10). Çalışmamızda hastaların %90'ı anestezi uygulamasının anestezi doktoru tarafından yapıldığını bilmekteydi. Yoldaş ve arkadaşlarının yaptıkları araştırmada hastaların %48'i anestezi uygulamasını anestezi doktoru tarafından yapılması gerektiğini bilmiştir (3).

Hastaların anestezi ile ilgili korkularının büyük bir kısmını anesteziyen tekrar uyanamamak oluşturmaktaydı ve bu sonuç literatürdeki benzer çalışmalarla uyumludur (11). Ancak hastaların ameliyattan mı anesteziyen mi korkuyorsunuz sorusuna verdiği cevap çoğunlukla ameliyattan korktukları yönünde olması bu verilen yanıt ile tezat oluşturmaktadır. Anestezi ile ilgili diğer korkulardan ise ağrı ikinci sıralamada ölüm korkusu ise üçüncü sıralamada yer almaktadır. Yapılan bir diğer çalışmada anesteziyen yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaması hastaların en çok korktuğu konu olarak bulunmuştur (12). Bizim çalışmamızda oldukça az hastada bu korkunun olduğu görülmüştür. Anestezi doktorunun sadece ameliyathanede değil, yoğun bakım ve diğer çalışma alanlarında da görev yaptığını bilen hasta sayısı oldukça az bulunmuştur. Ayrıca hastaların çoğu ameliyattan sonra ağrılarının giderilmesinin anesteziyen sorumluluğu olduğunu bilmektedir ancak bir kısmı cerrahın sorumluluğu olduğu görüşündedir. Bu sorulara verilen yanıtlardan da anlaşılacağı üzere hastaların anestezi doktorunun çalışma alanlarına hakim olmadıkları sonucuna varılabilir.

Hastaların neredeyse tamamına yakını ameliyat öncesi aç kalınması gerektiğini ve anestezi öncesi hazırlık yapılması gerektiğini bilmektedir. Bu da bize ameliyata hazırlık aşaması ile ilgili hastaların bilinçli olduğu sonucuna varmamızı sağlayabilir. Anestezi

uygulamaları ile ilgili hastaların bilgisi olup olmadığını ölçen sorulardan biri olan "Genel anestezi uygulaması nasıl yapılır?" sorusuna hastaların %70'inin doğru yanıt vermesi dikkat çekicidir. Rejyonal anestezi yöntemini tercih eden hasta sayısının az olmasından dolayı hastaların rejyonal anestezi ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmadığı sonucuna varılabilir. Çalışmaya katılan hastaların %58'i daha önceden anestezi almış ve bu hastaların sadece %42'si rejyonal anestezi almış olması hastaların rejyonal anestezi uygulamaları ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmamasını açıklayabilir.

Hastaların sadece %53'ünün onam formunu okumuş olması, diğerlerinin okumaması veya gerek duymaması anestezi alan hastaların kendisine yapılacak işlemlerle ilgili yeterince bilgi almadığı ve yapılan işlemlerin taşıdığı riskler hakkında herhangi bir bilgi taşımadıkları anlamına gelmektedir. Preoperatif dönemde hastalara imzalatılan onam formlarının hastalar tarafından okunup anlaşılması için yeterli özen gösterilmeli ve hastalara yeterli zaman tanınmalıdır.

Anket çalışmamıza katılan hastaların büyük çoğunluğu ilköğretim mezunu olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda ilimizdeki hastaların anestezi doktoru ve anestezi uygulamaları ile ilgili bilgileri oldukça dikkat çekmektedir. Hastaların bu bilgiye daha önce yaşadıkları ameliyat tecrübesiyle sahip oldukları düşünülebilir. Ancak vurgulanması gereken en önemli konulardan biri, hastaların onam kâğıtlarını yeterince okumamaları ve aslında kendilerine uygulanacak işlemlerin risklerinden yeterince haberdar olmamalarıdır. Sonuç olarak, preoperatif değerlendirmede anestezi doktorlarının hastalara kendilerini yeterince iyi tanıtmaları, yapılacak işlemler hakkında bilgi vermeleri ve hastaların onam kâğıtlarını okumalarını sağlamaları çok önemlidir.

Çıkar Çatışması: Tüm yazarlar bu çalışma ile ilgili olarak hiçbir çıkar çatışması ve çakışması olmadığını beyan etmektedir.

Etik Kurul Onamı: Kırıkkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu, 03.04.2019-2019.03.19.

KAYNAKLAR

1. Ribeiro CS, Mourão JI. Anesthesiologist: the patient's perception. *Braz J Anesthesiol.* 2015;65(6):497-503.
2. Mavridou P, Dimitriou V, Papadopoulou M, Manataki A, Arnaoutoglou E, Papadopoulos G. Effect of previous anesthesia experience on patients' knowledge and desire for information about anesthesia and the anesthesiologist: a 500 patients' survey from Greece. *Acta Anaesthesiol Belg.* 2012;63(2):63-68.
3. Yoldaş TK, Yoldaş M, Karagöz S, Güven AÇ, Çelik Y, Kızılkaya M ve ark. Preanestezik değerlendirmede hastaların anestezi uygulamalarına ilişkin bilgi, deneyim ve kaygıları ile ilgili anket çalışması. *Ege Journal of Medicine.* 2016;55(3):109-16
4. Jindal P, Khurana G, Bharadwaj A, Mallik S, Oberoi D. Current understanding of the literate versus illiterate patient's knowledge about anesthesiologists: A comparative study. *Anesth Essays Res.* 2013;7(1):58-64. Doi:10.4103/0259-1162.113994.
5. Kindler CH, Harms C, Amsler F, Ihde-Scholl T, Scheidegger D. The visual analog scale allows measurement of preoperative anxiety and detection of patients anesthetic concerns. *Anesth Analg.* 2000;90(3):706-12.
6. Mathey PW, Finegan BA, Finuca BT. The public's fear about and perceptions of regional anesthesia. *Reg Anesth Pain Med.* 2004;29(2):96-101.
7. Şekerci S, Akpek E, Göktuğ A, Çetinsoy BC, Karabıyık L, Erdemli Ö ve ark. Hasta ve yakınları ile toplumun farklı kesimlerinin anestezi ve uygulamaları konusundaki bilgi ve davranışları. *Anestezi Dergisi.* 2001;9(1):48-51.
8. Irita K, Takahashi S. Lack of communication between anesthesiologists and surgeons: Comparison of questionnaire survey among anesthesiologists with that among surgeons concerning pre-anesthetic evaluation of surgical patients. *Masui.* 2000;49(1):7-17
9. Tohmo H, Pälve H, Illman H. The work, duties and prestige of Finnish anesthesiologists: Patients' view. *Acta Anaesthesiol Scand.* 2003;47(6):664-6.
10. Hariharan S, Merritt-Charles L, Chen D. Patient perception of the role of anesthesiologists: A perspective from the Caribbean. *J Clin Anesth.* 2006;18(7):504-9.
11. Keleş GT, Toprak V, Kefi A, Tok D. Postoperatif dönemde hastaların anestezi konusundaki endişeleri nelerdir? *Türk Anest Rean Der Dergisi.* 2005;33(4):307-12
12. Shevde K, Panagopoulos G. A survey of 800 patients' knowledge, attitudes, and concerns regarding anesthesia. *Anesthesia and Analgesia.* 1991;73(2):190-8..